

CORLAER COLLEGE, PROTESTANTS-CHRISTELIJKE SCHOOL VOOR VOORTGEZET ONDERWIJS
NIJKERK

Schoolplan Corlaer College

2015-2020

30-10-2015

Inhoud

1 Inleiding.....	3
1.1 Doel schoolplan	3
1.2 Opzet schoolplan	3
1.3 Totstandkoming schoolplan	3
1.4 Rol schoolplan	3
2 Het Corlaer College.....	4
2.1 Algemeen.....	4
2.2 Schoolgegevens	4
2.3 Scholengroep.....	4
2.4 Schoolhistorie	4
2.5 Onderwijsaanbod.....	5
2.6 Gebouwen	5
2.7 Schoolgrootte.....	5
2.8 Schoolorganisatie	5
3 Visie en missie	7
3.1 Visie.....	7
3.2 Missie	7
3.3 Onderwijsprofiel	7
4 Strategische verkenning	9
4.1 algemeen.....	9
4.2 Externe omgeving (DESTEP analyse)	9
4.2.1 Demografische en geografische factoren	9
4.2.2 Concurrentie.....	9
4.2.3 Sociaaleconomische factoren.....	10
4.2.4 Technologische factoren.....	10
4.2.5 Sociaal-maatschappelijke factoren	10
4.2.6 Politieke aspecten	11
4.3 Interne omgeving (SWOT analyse)	11
4.3.1 Imago bij leerlingen en medewerkers	12
4.3.2 Tevredenheidsonderzoeken	12
5 Ambities	13
5.1 De leerling centraal	13
5.1.1 Het ondersteuningsteam (= OT)	13
5.1.2 Nieuw te plaatsen leerlingen in het kader van het passend onderwijs.....	14
5.1.3 PBS.....	14
5.1.4 Didactisch coachen	14

5.1.5	Leerlingluisteraar	15
5.1.6	Ouderbetrokkenheid:	15
5.2	Eigentijds onderwijs	15
5.2.1	Onderwijskundige doelstellingen	15
5.2.2	Eigentijds onderwijs is toekomstgericht onderwijs.....	16
5.2.3	Inrichting van het onderwijs	16
5.2.3a	Vernieuwing VMBO	17
5.2.3b	Technologie.....	18
5.2.3c	LOB	19
5.2.4	Excellente school.....	19
5.2.5	Examenresultaten.....	20
5.2.6	Leermiddelenbeleid	20
5.2.6a	ICT	20
5.2.6b	Digitale didactiek en chromebooks	21
5.2.7	Innovatie.....	21
5.2.8	Onderzoek en oriëntatie	21
5.2.9	Kwaliteitsbeleid.....	22
5.2.10	Afdelingsplannen	22
5.3	Brede vorming	23
5.3.1	Cultuur.....	23
5.3.2	Internationalisering	24
5.3.2a	Expeditie Corlaer	24
5.3.3	Sport.....	24
5.3.4	Maatschappelijke stage	25
5.4	Verbinding met de omgeving.....	25
5.4.1	Aansluiting basisonderwijs en vervolgonderwijs: MBO, HBO, universiteit	25
5.4.2	Contacten met andere scholen voor VO en samenwerkingsverband.....	26
5.4.3	Contacten met bedrijfsleven	26
5.5	Professionele school als lerende organisatie	27
5.5.1	Het benoemingsbeleid	27
5.5.2	Het scholingsbeleid	27
5.5.3	Specifiek taakbeleid.....	28
6	Overige beleidsdomeinen	29
6.1	Financiën	29
6.1a	Corlaer-specifiek financieel beleid	29
6.2	Communicatie en PR	29
6.3	Huisvesting en beheer	30
7	Risico inventarisatie.....	31
8	Bijlagen	32

1 Inleiding

1.1 Doel schoolplan

Met dit schoolplan 2016-2020 wil het Corlaer College voor de komende jaren de hoofdlijnen van het beleid weergeven. Het is een intern verantwoordingsdocument waarin de school verantwoording aflegt over het beleid met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs. De school probeert hiermee inzicht te geven in de gemaakte keuzes en in de gestelde prioriteiten voor het beleid dat binnen de school wordt gevoerd.

De school wil met dit document zowel intern als extern aangeven waar zij staat en wat op verschillende beleidsterreinen nagestreefd wordt.

1.2 Opzet schoolplan

Dit schoolplan start met een beschrijving van de school, gevolgd door de missie en visie. In hoofdstuk 4 zijn de resultaten van een strategische verkenning beschreven. In de vervolghoofdstukken wordt ingegaan op de ambities die de school heeft en de eventuele risico's. Tenslotte komen de overige beleidsterreinen aan bod.

1.3 Totstandkoming schoolplan

Het schoolplan is niet alleen tot stand gekomen als uitvoering van een formele verplichting, maar is vooral het resultaat van werkzaamheden van alle geledingen binnen de school. Als zodanig is het schoolplan een product van de school als geheel. Afhankelijk van de aard van een onderdeel zijn er voor dat onderdeel relevante medewerkers bij betrokken geweest. Na aanlevering van de verschillende inhoudelijke bijdragen heeft de schoolleiding de eindredactie gevoerd. Dit plan is een aanvulling op het strategisch beleidsplan van de Meerwegen Scholengroep en specifiek voor het Corlaer College.

1.4 Rol schoolplan

Het risico dat een document als het schoolplan loopt, is dat het als fraai boekwerk op een keurige plek in een kast komt te staan. De schoolleiding heeft zichzelf de opdracht gegeven om het schoolplan een actieve rol te laten spelen. Het omgaan met het schoolplan dwingt tot een bezinning op de eigen positie waarbij (her)oriëntatie op de visie en missie van de school een belangrijk element vormt. Het schoolplan geeft ook inzicht aan medewerkers over de eigen schoolsituatie en biedt hun een perspectief voor verdere ontwikkeling. Dit plan zal de komende vier à vijf jaar het toetsingskader zijn voor het nemen van beleidsbeslissingen.

2 Het Corlaer College

2.1 Algemeen

Het Corlaer College is een protestants-christelijke school voor voortgezet onderwijs in Nijkerk.

2.2 Schoolgegevens

Corlaer College
bezoekadres:
Ds.Kuypersstraat 3, 3863 CA Nijkerk
postadres:
Postbus 100, 3860 AC Nijkerk
tel.: 033 - 2456434
fax: 033 - 2452023
e-mail: corlaer@corlaercollege.nl
website: www.corlaercollege.nl

2.3 Scholengroep

Het Corlaer College maakt deel uit van de Meerwegen scholengroep. De Meerwegen scholengroep verzorgt voortgezet onderwijs in Amersfoort, Bunschoten-Spakenburg en Nijkerk.

De Meerwegen Scholengroep valt onder het bestuur van de Stichting voor Protestants-Christelijk Voortgezet Onderwijs Eemland (PCVOE).

De Meerwegen scholengroep kent een tweehoofdig College van Bestuur.

Voor de uitvoering van bovenschoolse administratieve zaken is een servicebureau in het leven geroepen.

2.4 Schoolhistorie

Het Corlaer College is voortgekomen uit een drietal plaatselijke scholen:

de Meijntscamp, Chr. School voor mavo;

Gildestein, Chr. School voor technisch onderwijs;

de Fontein, Chr. School voor lhno

Aanvankelijk was het Corlaer College een school voor vmbo met een driejarige havo/atheneum-onderbouw. In 2002 is gestart met een volwaardige havo/atheneum-opleiding. De eerste leerlingen van deze opleiding hebben in 2007 (havo) en in 2008 (atheneum) examen gedaan. De school staat bekend om haar toekomstgericht en uitdagend onderwijs. Het onderwijsconcept van de atheneum/havo – afdeling is zeer vernieuwend en biedt hoogwaardig en kwalitatief goed onderwijs. Dit heeft tot prachtige resultaten geleid.

Aan deze onderwijskundige visie wordt steeds meer schoolbreed vormgegeven. De examenresultaten zijn schoolbreed uitstekend en de havo-afdeling heeft het predicaat Excellente school ontvangen. Het VMBO is bezig met het vernieuwen van het onderwijs en inmiddels zijn de verbouwingen, die de ruimten voor het nieuwe VMBO geschikt maken, bijna afgerond. Door dit alles is de school de laatste jaren sterk gegroeid.

2.5 Onderwijsaanbod

Het Corlaer College verzorgt onderwijs voor atheneum, havo en VMBO. Op het VMBO worden de richtingen van basisberoepsgerichte leerweg, eventueel met LWOO (=leerweg ondersteunend onderwijs), tot en met VMBO-TL aangeboden.

2.6 Gebouwen

Het Corlaer College is gevestigd in twee modern uitgeruste gebouwen. Het atheneum/havo-gebouw is ontworpen naar het onderwijsconcept waarbij leerlingen verantwoordelijk gemaakt worden voor het eigen leerproces. In dit gebouw zijn veel ruimtes, domeinen, ingericht voor zelfstudie. Deze werkwijze op en rond lespleinen (domeinen) is bijna volledig in alle afdelingen van de school gerealiseerd. Dat wil zeggen dat de leerlingen in de VMBO-TL afdeling net als op de havo en het atheneum in en rond domeinen werken. Een ingrijpende verbouwing in 2015 heeft voor het vmbo-gebouw niet alleen heel veel mogelijkheden tot het geven van praktijkonderwijs (in en rond domeinen, waardoor praktijksimulatie mogelijk is en gepersonaliseerd leren), er is ook ingespeeld op de op handen zijnde vernieuwingen in het VMBO, die in augustus 2016 voor leerjaar 3 starten.

2.7 Schoolgrootte

De school telt - in september 2015 - : 1930 leerlingen, verspreid over:

VMBO B/K	: 638
VMBO TL	: 390
atheneum/havo-onderbouw	: 634
atheneum-bovenbouw	: 97
havo-bovenbouw	: 162

Er werken 217 medewerkers, waarvan 174 docenten (inclusief native speakers en Managementteam) met een lesgevende taak.

2.8 Schoolorganisatie

De organisatiestructuur van het Corlaer College ziet er als volgt uit:

directie (vier leden):

rector; plaatsvervangend rector VWO/Havo/TI; conrector VMBO B/K, innovatie en financiën en de conrector organisatie en beheer;

afdelingsleiders (6 personen):

drie voor de afdelingen vmbo B/K:

vmbo-onderbouw leerjaar 1 en 2 ,
bovenbouw en klas 1 en 2 techniek ,
bovenbouw Had/Hav en Z&W

één voor de afdeling TL, die ondersteuning heeft van een teamleider

twee voor de afdelingen atheneum/havo:

leerjaar 1, 2,3 met ondersteuning van een teamleider

één afdelingsleider bovenbouw.

docenten (OP)

onderwijsondersteunend personeel (OOP).

De directie is verantwoordelijk voor de opstelling en uitvoering van het schoolbeleid. Directie en afdelingsleiders vormen het managementteam (MT). De functie van het MT is vooral een coördinerende. Het onderwijs in de afdelingen wordt vorm gegeven door de docententeams. Elke afdeling kent haar eigen team. Een docent maakt deel uit van het team

in welke afdeling de meeste uren verzorgd worden. De afdelingsleider geeft leiding aan het betreffende docententeam.

3 Visie en missie

3.1 Visie

De visie van het Corlaer College is als volgt geformuleerd:

Het Corlaer College wil de leerling laten ervaren dat deze deel uitmaakt van een gemeenschap, geleid vanuit een christelijke levensvisie, waarin de leerling qua intelligentie en persoonlijke vorming tot zijn of haar recht kan komen en leert om het begrip “medemens” vorm en inhoud te geven. De school wil de leerling daarin begeleiden met als doel dat de leerling aan adequaat vervolgonderwijs kan deelnemen of een voor hem of haar passende plaats in de maatschappij kan verwerven.

3.2 Missie

Centraal in ons onderwijs staat de leerling in relatie tot (onderlinge verbondenheid met) zijn omgeving, medeleerlingen, docenten en andere medewerkers van de school. Kernactiviteit van de school is het verzorgen van kwalitatief goed onderwijs waarbij de leerling met zijn capaciteiten / talenten het uitgangspunt is. Leerlingen helpen om die talenten te ontdekken, te ontwikkelen en te leren gebruiken, op zowel het cognitieve als het sociaal-emotionele vlak, vormt het doel van ons onderwijs. Naast de aandacht voor het individu, ervaren leerlingen aandacht voor de ander en voor de samenleving vanuit een betrokken en kritische houding. De missie van het Corlaer College is kernachtig verwoord: het Corlaer College biedt eigentijds onderwijs voor nieuwsgierige leerlingen onder het motto: samen voorbereid op de toekomst.

3.3 Onderwijsprofiel

Het Corlaer College stelt bij zijn handelen de leerling centraal. In concreto betekent dit het uitgaan c.q. centraal stellen van:

- a. Het zelfstandig leervermogen van de jongeren en het ontwikkelen van dat vermogen.
De school werkt in haar onderwijs bewust en planmatig aan het vergroten van de zelfstandigheid inzake het leervermogen van de leerlingen. De pedagogisch-didactische benadering dient hier dan ook specifiek op gericht te zijn. Het aanleren van algemene vakspecifieke c.q. beroepsgerichte vaardigheden zal een grote rol spelen in het zelfstandig(er) maken van leerlingen gedurende de hele schoolloopbaan.
- b. De eigen verantwoordelijkheid van jongeren voor en de inbreng bij het leerproces en bij de organisatie van de school.
- c. Het leren reflecteren op eigen handelen. De leerlingen leren zien dat hun handelen invloed heeft op hun schoolleven en leren, waar nodig, dat handelen aan te passen. Het reflecteren is een vanzelfsprekend onderdeel van de begeleiding. Het doel hiervan is te komen tot zelfwerkzaamheid en probleemoplossend leren.
- d. Het afstemmen van het onderwijsleerproces op leervermogen, ontwikkelingsproces, ambities en leefwereld van leerlingen.
Het Corlaer College maakt werk van determinatie. Daartoe wordt niet alleen naar de cognitieve maar ook naar de sociale, de emotionele en de persoonlijkheidsontwikkeling gekeken. Het Corlaer College gebruikt hiervoor het kwaliteitssysteem. Bovendien wil de school de goede zorgstructuur verder versterken. De school wil elke leerling op zijn/haar niveau uitdaging bieden.
- e. Het optimaliseren van de aansluiting met het basisonderwijs en het vervolgonderwijs of de

arbeidsmarkt.

Het Corlaer College ziet zichzelf als een schakel tussen basisonderwijs en vervolgopleidingen. Dat betekent:

- dat er vanwege de determinatie een goed zicht moet zijn op de in-, door- en uitstroom. Dit leidt tot beleid dat tot doel heeft het onderwijsproces te optimaliseren;
- dat de begeleiding van leerlingen zich richt op het maken van goede keuzes voor het vervolg van de schoolloopbaan;
- dat er werkbare verbanden worden aangegaan met andere (onderwijs)instellingen en het bedrijfsleven waardoor de school een naar buiten gericht gezicht krijgt en de leerling zo goed mogelijk wordt voorbereid op zijn/haar vervolgstudie.

- f. Het bijdragen aan een brede vorming van de jongeren, zodat zij de kans krijgen hun talenten / kwaliteiten te ontdekken, te ontwikkelen en te benutten.

Naast het verplichte curriculum geeft het Corlaer College leerlingen de kans om zich breed, cultureel en maatschappelijk te vormen. Daartoe biedt het hen de mogelijkheid om naast de reguliere lessen deel te nemen aan (internationalisering)projecten, expedities, culturele voorstellingen, tentoonstellingen, workshops, etc. De school werkt daartoe samen met culturele en maatschappelijke verenigingen of instellingen. Met de groei van het aantal atheneum/havo-leerlingen zal ook nagedacht gaan worden over het aanbieden van muziek en drama als kunstvakken.

Dit alles draagt bij aan de sociale en maatschappelijke vorming zodat jongeren worden voorbereid op de samenleving waarin zij hun plaats moeten vinden en waar zij op een kritische manier naar moeten kijken.

- g. Het aandacht besteden aan gedragsvaardigheden, zoals samenwerken, presenteren, debatteren, integer handelen, zorgvuldig handelen en plichtsbetrachting; vaardigheden gericht op de toekomst: "21st century skills". Daarnaast wordt aandacht besteed aan arbeidsgerichte aspecten en vaardigheden. De aandacht voor vaardigheden moet er voor zorgen dat de jongeren later stevig in de maatschappij staan. We proberen jongeren kritisch te laten nadenken over de wereld die hen omringt. Een positief-kritische houding waarin respect voor de ander doorklinkt, moet ervoor zorgen dat de leerlingen van het Corlaer College in de toekomst een waardevolle bijdrage aan de maatschappij kunnen leveren.

- h. Het aanbieden van regulier onderwijs over vrijwel de gehele breedte.

Het Corlaer College is een school voor voortgezet onderwijs van atheneum t/m lwoo en voor alle leerlingen uit het voedingsgebied.

4 Strategische verkenning

4.1 algemeen

Het Corlaer College heeft te maken met een omgeving die in veel opzichten volop in beweging is. Om op de verschillende ontwikkelingen adequaat in te spelen, is het van belang om goed zicht hierop te krijgen. De uitkomsten van de omgevingsanalyse kunnen aanleiding zijn om nieuw beleid te formuleren of bestaand beleid bij te stellen.

Bij de analyse van de omgeving wordt onderscheid gemaakt tussen de externe en interne omgeving.

4.2 Externe omgeving (DESTEP analyse)

4.2.1 Demografische en geografische factoren

De demografische positie van het Corlaer College maakt een stormachtige ontwikkeling door. De school ligt aan de rand van een nieuwbouwwijk aan de westelijke kant van Nijkerk. Enkele kilometers verder naar het westen ligt het gebied waar de stad Amersfoort als Vinex-locatie, in de wijk Vathorst, forse stadsuitbreiding realiseert. Bij de fusie is het Corlaer College in deze wijk van Nijkerk gebouwd om te voorzien in PC onderwijs voor de wijk Vathorst. In de afgelopen tien jaar is het weidegebied tussen de oude kern van Nijkerk en de kern van Amersfoort als gevolg van nieuwbouw vrijwel geheel verdwenen.

Nijkerk heeft zijn inwoneraantal de laatste jaren als gevolg van de vestiging van nieuwe inwoners flink zien groeien. De Amersfoortse nieuwbouwwijk Vathorst wordt gebouwd voor 50.000 nieuwe bewoners, een aantal dat het totale inwoneraantal van Nijkerk (48.000) zal overstijgen. Met de snel veranderende bevolkingssamenstelling van de directe omgeving is ook de sociale achtergrond van de leerlingen veranderd.

Leerlingen komen in hoofdzaak nog uit Nijkerk, maar in toenemende mate ook uit omliggende gemeenten, met name uit Amersfoort. Kwamen de leerlingen in het verleden vooral uit een traditioneel protestants-christelijk milieu, nu is er minder sprake van een overheersende invloed van dit milieu. We zien dat het onderwijsconcept en het -aanbod (profiel) van de school de belangrijkste factor wordt waardoor leerlingen en ouders voor onze school kiezen. Geografische factoren als afstand spelen daarbij een steeds minder belangrijke rol.

4.2.2 Concurrentie

Het Corlaer College heeft te maken met een omgeving waarin concurrentie tussen scholen een rol speelt. In Amersfoort en de directe omgeving staan zo'n tien scholen met een, wat schooltypen betreft, vergelijkbaar onderwijsaanbod. Scholen die als directe concurrent van het Corlaer College zijn te beschouwen, zijn: het rooms-katholiek Hooghe Landt College, het openbare Atrium College, het openbare Vathorst College, het Johan van Oldenbarnevelt gymnasium, het vrijgemaakte Guido de Brès, de protestants-christelijke zusterschool Farel College (alle gevestigd in Amersfoort-West), het Oostwende College in Bunschoten en de protestants-christelijke zusterschool Corderius College. In andere plaatsen dan Amersfoort ondervindt de school concurrentie van het Johannes Fontanus College in Barneveld en van drie scholen in Zeewolde/Harderwijk. Al deze scholen hebben ook leerlingen die uit de directe omgeving van Nijkerk komen. De reden om voor andere scholen dan het Corlaer College te kiezen, zal voor een deel te maken hebben met de denominatie. Daarnaast speelt het profiel van de verschillende scholen een belangrijke rol.

Het Corlaer College (atheneum/havo) heeft een duidelijk onderscheidende onderwijsvisie, waarbij in het onderwijskundige proces aan leerlingen grote verantwoordelijkheid wordt toegekend. In dit opzicht is de school anders dan haar concurrenten. Alleen het Vathorst

College komt als school met zijn onderwijskundig beleid hierbij in de buurt. Daarnaast maken het brede aanbod en de verschillende profielen het VMBO het onderwijs op het Corlaer College aantrekkelijk. Uit de groei van de aanmelding van nieuwe leerlingen valt op te maken dat de school er de laatste jaren in slaagt de concurrentiepositie te versterken. Dit is mede een gevolg van de uitstekende resultaten, het schoolklimaat en hoge noteringen in landelijke lijstjes die schoolbreed worden behaald, alsmede het predicaat excellente school voor de havo.

4.2.3 Sociaaleconomische factoren

Sociaaleconomische factoren zijn voor een school van belang waar deze te maken hebben met de bekostiging naast de lumpsumfinanciering, de inkomensontwikkeling en de koopkracht van leerlingen.

Naast de lumpsumbekostiging heeft de school te maken met incidentele projectgelden, middelen gegenereerd uit (of juist afgestaan vanwege) bestuurlijke samenwerking, sponsorgelden en ouderbijdragen.

De inkomensontwikkeling is onder andere van belang voor de hoogte en het al dan niet betalen van de ouderbijdrage. Ook kan dit van invloed zijn op de woningmarkt. Hierdoor kan de bevolkingssamenstelling, en daarmee ook de leerling populatie veranderen.

Verder is de inkomensontwikkeling van belang voor het beleid met betrekking tot (buitenlandse) excursies.

De situatie op de arbeidsmarkt en daarmee de mogelijkheid om parttime werk te vinden, is van grote invloed op de mate waarin jongeren schoolwerk prioriteit geven. Op korte termijn over een redelijk inkomen kunnen beschikken, wordt vaak hoger gewaardeerd dan het op de lange termijn verkrijgen van een diploma met daaraan gekoppeld financieel perspectief.

Hoewel bekostiging door leerlingen van activiteiten die buiten de lessen vallen veelal geen probleem is, wordt deelname daaraan moeilijker door het ontbreken van vrije tijd. Deze wordt veelal ingezet voor betaald werk en daarmee samenhangende, bindende afspraken.

4.2.4 Technologische factoren

De samenleving is ingrijpend en structureel veranderd door de ontwikkeling van de (informatieve) technologie. De laatste 25 jaar heeft informatisering zo'n grote vlucht genomen dat het leven van jongeren er voor een belangrijk deel door wordt bepaald.

Informatie is op elk moment voor iedereen beschikbaar.

Machines worden steeds meer aangestuurd door computers en zo zijn technologie en techniek niet meer weg te denken uit de maatschappij. Techniek en technologie worden als hulpmiddel ingezet om het leven simpeler, beter hanteerbaar en overzichtelijker te maken.

Veel vraagstukken van vandaag raken aan techniek en technologie. Er is veel meer mogelijk door de inzet van technologie.

De interesse voor de techniek in het VMBO B/K is teruggelopen en de voorspelling is dat de interesse van de leerlingen procentueel gezien niet zal toenemen. Wel worden de technische profielen in het basis niveau weer steeds meer gekozen. De vraag naar technisch personeel is duidelijk aanwezig en met het versterken van het techniekonderwijs op het VMBO B/K kan de stroom leerlingen naar het Corlaer College vergroot worden, mede omdat een meer dan evenredig deel van de totale leerlingstroom voor het Corlaer College kiest.

Naast het techniekonderwijs is technologieonderwijs van groot belang en een speerpunt van het onderwijs op het Corlaer College, dat gericht is op de toekomst en daar ook invloed op wil uitoefenen.

4.2.5 Sociaal-maatschappelijke factoren

De voorkeur van leerlingen, maar vooral van ouders, om te opteren voor een zo hoog mogelijk schooltype wordt ingegeven door sociaal-maatschappelijke overwegingen. De druk vanuit huis om zo goed mogelijk te presteren is soms onaanvaardbaar hoog. Ter

bescherming van leerlingen is een zo goed mogelijke voorbereiding op de schoolkeuze essentieel.

Als gevolg van conjuncturele ontwikkelingen kunnen leerlingen in materieel opzicht vaak alles krijgen wat ze willen hebben. Er is een groot scala aan mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding. Het gevolg van deze situatie is dat de school een minder prominente plaats in het leven van de leerlingen inneemt. Dit leidt o.a. tot problemen bij het maken van huiswerk. Leerlingen blijken er soms moeilijk van te overtuigen dat er na de tijd op school ook thuis nog iets voor school gedaan moet worden.

De veranderende bevolkingssamenstelling van Nijkerk en omgeving heeft geleid tot een ander accent op de godsdienstige identiteit. De oorspronkelijk Nijkerkse bevolking was traditioneel religieus en de schoolbevolking was daar een directe afspiegeling van. Met de veranderingen in Nijkerk als gevolg van een toenemend aantal inwoners dat niet uit Nijkerk afkomstig is en door het uitbreiden van het voedingsgebied naar Amersfoort-Vathorst is de schoolbevolking steeds minder makkelijk onder de noemer traditioneel christelijk te vangen. Het Corlaer College is mede als gevolg van deze sociaal-maatschappelijke omstandigheden een open christelijke school geworden. Van leerlingen wordt verwacht dat zij respectvol omgaan met de uitingen van de protestants-christelijke identiteit en dat zij deelnemen aan dag- en weekopeningen en aan vieringen.

4.2.6 Politieke aspecten

Het landelijke politieke klimaat bepaalt in niet geringe mate met welke systeemveranderingen het onderwijs te maken krijgt. Ook in de situatie dat een school geen behoefte zou hebben aan een systeemverandering krijgt zij die opgelegd. Het Corlaer College probeert op creatieve wijze in te spelen op veranderingen als passend onderwijs, reken- en taaltoetsen, de kernvakkenregeling, de nieuwe onderbouw, het nieuwe VMBO. Opgelegde veranderingen zijn te zien als kansen waarmee ook in de dagelijkse onderwijspraktijk innovatief kan worden omgegaan.

Een belangrijke door de politiek bepaalde omstandigheid is het financiële budget. Het Corlaer College is er de laatste jaren niet altijd in geslaagd om helemaal binnen de grenzen van de haar toegemeten middelen te opereren. Dit heeft onder andere te maken met de allocatiesystematiek binnen de scholengroep in relatie tot de groei van de school. Het jaar 2016 zal dan ook financieel geen makkelijk jaar worden maar verwacht wordt dat daarna het perspectief weer positief wordt. Dit heeft te maken met het feit dat binnen de scholengroep, in relatie tot een nieuwe bekostigingssystematiek die de overheid gaat hanteren vanaf 2018, een overgangsregeling van kracht wordt waardoor de middelen op een andere manier worden verdeeld.

Het Corlaer College heeft naast de landelijke overheid ook te maken met de lokale overheid. In dit opzicht bevindt het Corlaer College zich in een bevoorrechte positie. De school is in Nijkerk de enige brede scholengemeenschap, wat maakt dat er vanuit de lokale overheid voldoende betrokkenheid bij de school is. Uit contacten met de lokale overheid blijkt dat de gemeente Nijkerk er trots op is het Corlaer College binnen haar grenzen te hebben. De verbouwingen en uitbreidingen die nodig zijn om te voldoen aan de vernieuwingen VMBO en de groei van het havo en atheneum, gaan dan ook in prima samenwerking met de gemeente.

Het Corlaer College wil een voorhoedeschool zijn en blijven. Vanuit die positie wil de school invloed uitoefenen op de inrichting van het toekomstig onderwijs. Hoe het Corlaer College dit aanpakt is te lezen in hoofdstuk 5 waar de ambities voor het onderwijs en de samenwerking met de omgeving worden uitgelegd.

4.3 Interne omgeving (SWOT analyse)

4.3.1 Imago bij leerlingen en medewerkers

Om het voorgestane onderwijskundige beleid uit te kunnen voeren, is een breed draagvlak bij de medewerkers een noodzakelijke voorwaarde. Door de medewerkers zo veel mogelijk te betrekken bij de opstelling van het onderwijskundige beleid wordt eigenaarschap gecreëerd. Het onderwijskundig beleid, gebaseerd op de visie, is bij de oprichting van de atheneum/havo-afdeling vastgelegd en in de jaren daarna geactualiseerd, zonder dat het ingrijpend veranderd is. Bij de werving van nieuwe medewerkers wordt nadrukkelijk de onderwijskundige visie onder de aandacht gebracht en van nieuw te benoemen medewerkers wordt verwacht dat zij zich niet alleen aan dit beleid committeren, maar daar ook een duidelijk aandeel in hebben. De actualisatie van het onderwijskundig beleid vindt vooral plaats door middel van de door afdelingsleiders opgestelde jaarplannen. Deze jaarplannen komen tot stand in nauw overleg met de medewerkers van de betreffende afdeling.

Bij het in praktijk brengen van de onderwijskundige visie heeft de atheneum/havo afdeling een voortrekkersrol gespeeld. De atheneum/havo afdeling kon ongehinderd door traditie een nieuwe visie in praktijk brengen. Het succes van onderwijsvernieuwing in alle afdelingen van de school heeft een stimulerende invloed gehad en de laatste jaren tot veel vernieuwingen geleid. Er is een nieuwe cultuur ontstaan met een positief klimaat, gericht op het steeds verbeteren van het onderwijs dat wordt geboden.

Dat het werkklimaat door medewerkers als positief wordt ervaren, blijkt uit het uiterst geringe personeelsverloop. Er zijn nauwelijks medewerkers die naar een vergelijkbare baan op een andere school overstappen. De laatste jaren is er gebruik gemaakt van gesubsidieerde mogelijkheden om jonge academici voor de klas op te leiden binnen de afdeling atheneum/havo. Een klein deel van deze mensen is doorgestroomd naar het HBO als docent.

4.3.2 Tevredenheidsonderzoeken

Uit tevredenheidsonderzoeken onder leerlingen en ouders blijkt dat de school zowel bij leerlingen als ouders goed scoort. Bij het ontstaan van de nieuwe atheneum/havo afdeling was er commentaar op de deugdelijkheid van de organisatie. Na enkele jaren bleken de kinderziektes overwonnen, en wordt daar nauwelijks nog op gereageerd.

Uit gesprekken met leerlingen komt naar voren dat zij over het algemeen trots zijn op hun school. De laatste tevredenheidsenquête is in cursusjaar 2014-2015 op het VMBO gehouden. Zowel bij ouders als bij leerlingen scoort de school ruim voldoende. Aandachtspunt is de leerlingen score die laat zien dat zij vinden dat er minder goed naar hen geluisterd wordt op het Corlaer College. Bij navraag geven de leerlingen aan dat er door de snelle aanpak van problemen op school weinig reden tot ontevredenheid overblijft. Het Corlaer College wil ook op dit punt bereiken dat de leerling zich gehoord en gekend voelt. Het betrekken van leerlingen bij het onderwijs en het klimaat op school zal de komende jaren dan ook een grote rol gaan spelen, o.a. door het invoeren van PBS (zie 5.1.3).

5 Ambities

5.1 De leerling centraal

Het onderwijsprofiel laat zien dat de gehele ontwikkeling van de leerling centraal staat op het Corlaer College: de leerling als opgroeiende mens, de leerling als nieuwsgierige leerling, de ontdekkende leerling. Het gaat om zijn/haar cognitieve ontwikkeling maar ook om de sociaal-emotionele, culturele, ethisch-religieuze en fysieke ontwikkeling van de leerling. Het gaat om "heel de mens", om het begeleiden van de leerling naar "worden wie je bent". De leerling ontdekt wat hij/zij kan en wie hij/zij is in verbondenheid c.q relatie met medeleerlingen, docenten en andere medewerkers. In dit verband zijn internationalisering en culturele vorming te noemen, leren in een betekenisvolle context en gepersonaliseerd leren.

Kennisoverdracht zal in balans moeten worden gebracht met de persoonlijke ontwikkeling en voorbereiding op deelname aan de maatschappij. Het gaat om goed burgerschap, wat inhoudt dat de leerlingen leren deelnemen aan de democratische samenleving en respect voor elkaar hebben. Leerlingen leren omgaan met vrijheid en verantwoordelijkheid en leren over grenzen heen kijken.

Daarbij constateren we dat een toenemend aantal jongeren sociaal en emotioneel in de knel komt. Veiligheid op school wordt hierdoor een steeds belangrijker item. Dit vraagt van al het personeel om aan alle leerlingen, van aanmelding tot uitschrijving, goed onderwijs en de benodigde ondersteuning te bieden op het Corlaer college.

De acties die plaatsvinden in het kader van de leerlingenondersteuning staan beschreven in het School ondersteuningsprofiel, het anti-pestprotocol en het PBS beleidsdocument.

Voor elke medewerker van het Corlaer College geldt dat hij naast specifieke lestaken ook een ondersteunende taak heeft. De belangrijkste elementen van deze taak zijn het in stand houden van een goede schoolfeer (door voorbeeldfunctie en het hanteren van gedragsregels) en het signaleren van gedrag dat wijst op een individuele zorgbehoefte.

In de bijlage, het School ondersteuningsprofiel van het Corlaer College, is te vinden wat de school biedt aan leerlingen die speciale of extra ondersteuning nodig hebben, welke extra ondersteuning geboden wordt, op welke manier en door wie de extra ondersteuning verleend wordt.

De ondersteuning wordt door zowel interne medewerkers als externe instanties uitgevoerd. Intern kennen we het ondersteuningsteam dat ondersteuning biedt aan mentoren, docenten en OOP. Met externe instanties is regelmatig contact, o.a. één keer per maand tijdens de bijkomsten van het zorgadviesteam (=ZAT). In dit team nemen de schoolmaatschappelijk werker, de leerplichtambtenaren van de diverse woongemeenten, de schoolarts, de politie, de orthopedagoog, de zorgcoördinator en de leden van het ondersteuningsteam of de afdelingsleiders zitting.

Hoe het Corlaer College wil bereiken dat iedere leerling zich gekend en gesteund voelt, is te lezen in de volgende (sub)hoofdstukken en de bijlagen.

Bijlagen: School ondersteuningsprofiel (=SOP), PBS document, anti-pestprotocol.

5.1.1 Het ondersteuningsteam (= OT)

Op het Corlaer College is sprake van een sterke ondersteuningsstructuur die doelgericht en efficiënt georganiseerd is. In 2012 is gestart met het ondersteuningsteam VMBO. Het eerste jaar is geïnvesteerd om de ondersteuningsstructuur in school gericht vorm te geven. Duidelijke lijnen, taken en daarbij passende verantwoordelijkheden zijn afgestemd tussen de afdelingsleider, zijn/haar ondersteuner en tussen OT-ers onderling. De samenwerking is vanuit deze nieuwe invalshoek schoolbreed vormgegeven. Met het doel een efficiëntieslag te maken wat betreft inzet van ondersteuningsmiddelen, om daardoor goed voorbereid en toegerust te zijn om Passend Onderwijs vorm te geven en daarmee ook een flinke stap te kunnen maken in het bevorderen van het pedagogisch klimaat in school. Ook in de afdeling

atheneum/havo is in 2013 gestart met een ondersteuningsteam. Anders dan in het VMBO blijven de afdelingsleiders verantwoordelijk voor het vormgeven van ondersteuning aan leerlingen en docenten/medewerkers. De cultuuromslag die gemaakt moet worden om naast leerlingen vooral docenten en medewerkers te ondersteunen om zo handelingsgericht te kunnen werken, heeft tijd nodig.

Bijlage: Ondersteuningsteam Corlaer College VMBO 2015

5.1.2 Nieuw te plaatsen leerlingen in het kader van het passend onderwijs

Voor elke leerling die zich bij de school aanmeldt, moet een passende plek in het onderwijs worden gezocht. Dit is in de eerste plaats de school van aanmelding. Indien er goede redenen zijn om niet tot plaatsing over te gaan, dient de school een andere oplossing te vinden. Dat kan dan plaatsing op een collega-school van hetzelfde bestuur, een school van een ander bestuur in de regio, of een school voor speciaal onderwijs zijn. In de bijlage, het school ondersteuningsprofiel, is een stroomschema aanmeldingsprocedure opgenomen dat duidelijk laat zien hoe op het Corlaer College de aanmeldingen worden verwerkt.

Voor de toekomst is het van belang om stil te staan bij de prognoses. Hoeveel leerlingen kunnen op het Corlaer College geplaatst worden en de zorg en aandacht krijgen die we hen op school willen bieden? Dit laatste verdient de komende jaren continue aandacht.

5.1.3 PBS

Cursusjaar 2015-2016 is in het VMBO gestart met PBS: Positive Behaviour Support. PBS is een 'kapstok' waaraan alle schoolinterventies en methoden die met gedrag te maken hebben in een school opgehangen kunnen worden. Wat al aanwezig is en goed werkt in de school wordt geïntegreerd in PBS. Het is een aanpak, die gericht is op het creëren van een positief schoolklimaat, zodat het leren wordt bevorderd en gedragsproblemen worden voorkomen. Enkele uitgangspunten zijn: positief gedrag is aan te leren; bemoedigen en complimenten geven, levert meer op dan straf; het is meetbaar en zichtbaar. PBS is een raamwerk om goede schoolresultaten te bereiken. De PBS aanpak zorgt ervoor dat alle leerlingen de meest effectieve interventies aangeboden krijgen, waardoor ze zich optimaal kunnen ontwikkelen. PBS is geen curriculum en geen methodiek, maar PBS biedt een operationeel model dat scholen direct ondersteunt bij effectief onderwijs. PBS kan beschouwd worden als een aanpak die antwoord geeft op moeilijke onderwijssituaties.

Het logo van PBS staat voor: VerantwOordelijk

BetroKken

SuccEsvol

5.1.4 Didactisch coachen

Bij didactisch coachen staan de leerling en zijn of haar ontwikkeling centraal. Didactisch coachen heeft als doel een optimale ontwikkeling van de talenten van de leerling. Leerlingen

hebben al heel veel kwaliteit in huis. Hen helpen die kwaliteit uit te bouwen en zo in hun kracht te komen is een uitgangspunt van didactisch coachen. Uitgaan van wat de leerling al kan, werkt motiverend en zal een positieve bijdrage leveren aan diens ontwikkeling. Met behulp van didactisch coachen verwerft de leerling inzicht in het eigen leerproces en in zichzelf. Docenten worden hierin geschoold en de leerlingen zullen in de toekomst steeds meer op een coachende manier worden begeleid. (zie 5.5.2)

5.1.5 Leerlingluisteraar

In het kader van het project van de leerlingluisteraar worden plannen ontwikkeld om het individuele contact tussen docent en leerling te verbeteren. Vanuit de HAD/HAV afdeling is hiermee ervaring opgedaan. Voor de afdeling techniek zal gestart worden met een training voor docenten.

5.1.6 Ouderbetrokkenheid:

Op twee niveaus worden ouders bij de school betrokken, nl. wat betreft hun kind persoonlijk en wat betreft het gevoerde beleid.

Er zijn ouderavonden in de vorm van informatieavonden, naast ouderspreekavonden om ouders te informeren over de gang van zaken op school en in de klas of om te overleggen over de vorderingen van hun kind. Ook worden de ouders van leerlingen uit de eerste klas thuis bezocht door de mentor.

Beleidsmatig is er de (D)MR, waar ouders aan deelnemen en zijn er de ouderraad en de klankbordgroepen. De klankbordgroepen zijn er voor ouders van leerlingen VMBO en voor ouders van leerlingen havo/atheneum. Zij komen 3 of 4 keer per jaar bijeen voor overleg met de afdelingsleiders. Enkele ouders uit deze groepen nemen deel aan de ouderraad, die in overleg gaat met de directie.

De komende jaren zal de ouderbetrokkenheid worden vergroot, door deelname aan het PBS team. Hiermee wordt een voor iedereen aantrekkelijk schoolklimaat beoogd, waar de regels zijn vervangen door waarden die iedereen kent en waar iedereen naar handelt.

5.2 Eigentijds onderwijs

5.2.1 Onderwijskundige doelstellingen

Aan de visie en het onderwijsprofiel zijn een aantal onderwijskundige doelstellingen te ontleen die praktische handreikingen bieden voor de pedagogisch-didactisch aanpak.

- a) Centraal staat de relatie leerling – docent/medewerker. Een goed onderwijskundig klimaat c.q sfeer is essentieel. Leerlingen dienen zich veilig te voelen, er moet betrokkenheid en duidelijkheid (structuur) en aansturing zijn. Kortom: leerlingen moeten gekend en erkend worden (betrokkenheid ervaren).
- b) Het leerproces: “leren door doen”, de leerling leert in een uitdagende, toekomstgerichte en betekenisvolle context; de leeromgeving heeft een directe verbinding met de dagelijkse praktijk, er is sprake van samenhang in de lesstof.
- c) Het afstemmen van het onderwijsleerproces op leervermogen, ontwikkelingsproces, ambities en leefwereld van leerlingen. Hierbij maakt het Corlaer College werk van een goede brede determinatie. Daartoe wordt niet alleen naar de cognitieve maar ook naar de sociale, de emotionele en de persoonlijkheidsontwikkeling gekeken.
- d) Eigen verantwoordelijkheid van de leerling. De leerlingen leren reflecteren op hun handelen. Zij leren zien dat hun handelen invloed heeft op hun schoolleven en leren waar nodig dat handelen aan te passen. Het reflecteren van leerlingen is een vanzelfsprekend onderdeel van de begeleiding. Het doel hiervan is te komen tot zelfwerkzaamheid en probleemoplossend leren.
- e) Gedeelde verantwoordelijkheid. Leerlingen krijgen, onder begeleiding, meer keuzevrijheid in het indelen van hun tijd en de werkzaamheden die ze verrichten

(zelfstandig werken). Dit gebeurt binnen een duidelijke structuur en er is sprake van een opbouw in de mate van verantwoordelijkheid. Hierbij horen verantwoordelijkheden als zelf keuzes maken, doelen stellen, samenwerken en verantwoordelijkheid nemen. De leerling is mede-eigenaar van zijn / haar eigen leerproces. De docent treedt coachend op en heeft meerdere rollen.

- f) Een meer flexibel en gevarieerd onderwijsaanbod waarbij wordt ingespeeld op verschillen in interesse, tempo, leerstijlen en (meervoudige) intelligentie. Onderwijs wordt dus iets meer vraaggericht, waardoor beter kan worden ingespeeld op verschillen tussen leerlingen. Daarbij zijn er echter beperkingen. Het onderwijs dient zo te zijn vormgegeven dat keuzes van leerlingen steeds binnen een kader van te bereiken competenties worden gemaakt. Met andere woorden, niet iedere leerling doet inhoudelijk hetzelfde, maar wel werkt iedere leerling minstens aan duidelijk geformuleerde competenties. Belangrijk is ook dat differentiatie en het zelf kunnen maken van keuzes een samenspel zal zijn tussen de leerlingen en de leden van het begeleidende team.

5.2.2 Eigentijds onderwijs is toekomstgericht onderwijs.

De noodzaak in te spelen op de veranderende samenleving zal de komende jaren steeds groter worden. Om deze uitdaging aan te kunnen, zal het Corlaer College voortdurend over haar eigen grenzen heen moeten kijken.

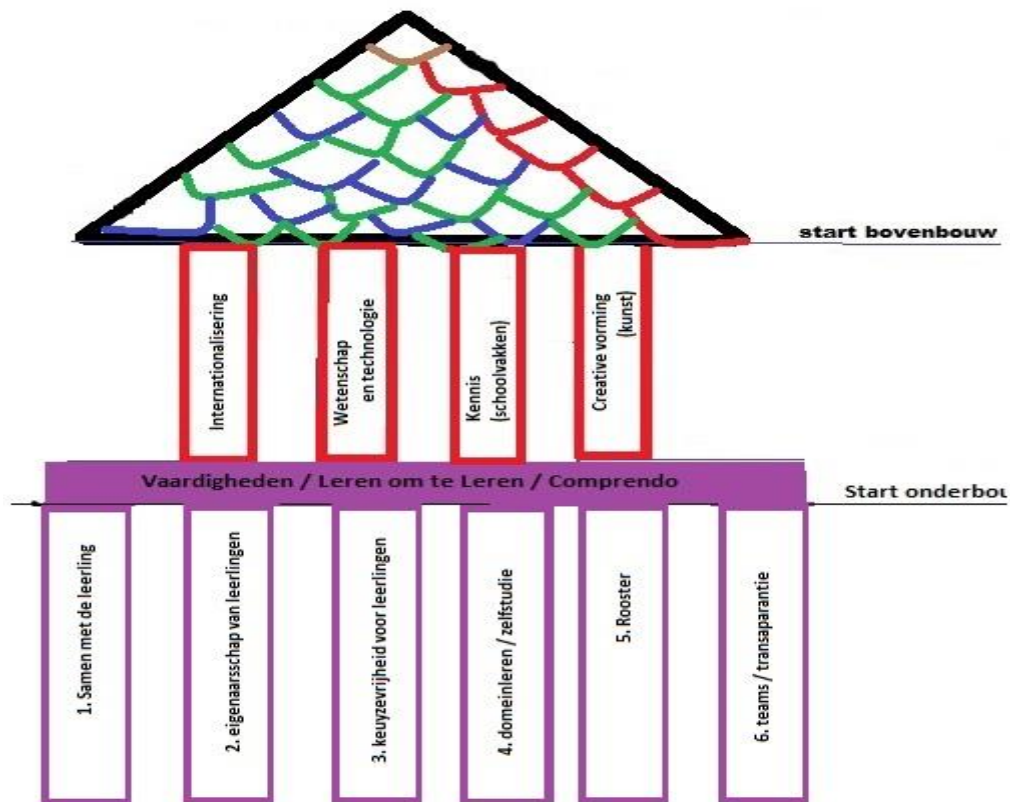
De sociaalpedagogische functie van de school neemt toe. De school werkt met het onderwijs bewust en planmatig aan het vergroten van de zelfstandigheid van leerlingen wat betreft hun leervermogen. De pedagogisch-didactische benadering dient hier dan ook specifiek op gericht te worden. Het aanleren van algemene vakspecifieke c.q. beroepsgerichte vaardigheden zal een grote rol spelen in het zelfstandig(er) maken van leerlingen gedurende de hele schoolloopbaan. Leerlingen dienen te worden voorbereid op de kennismaatschappij. Het onderwijs moet aansluiten op de veranderende eisen van deze tijd, de maatschappij en het vervolgonderwijs. Goede resultaten in alle afdelingen naast het aanleren van meta-cognitieve vaardigheden zijn essentieel. Het gaat om onderwijs dat de leerling, in een veilig klimaat en een stimulerende omgeving, goed toerust voor de maatschappij. Dat wil zeggen dat het de leerlingen een vaste kern van essentiële kennis biedt over drie domeinen: natuur & technologie, mens & maatschappij, taal & cultuur. De school biedt de leerlingen essentiële kennis en vaardigheden die ze kunnen gebruiken om de wereld om hen heen te begrijpen en mede gestalte aan te geven. Een basis om te leren hoe ze nieuwe informatie tot zich kunnen nemen en die in uiteenlopende situaties op een verantwoorde manier kunnen toepassen. Het gaat dus om samenhangend onderwijs, waarin de leerlingen een solide gemeenschappelijke basis krijgen, die ze op grond van hun persoonlijke capaciteiten en interesses verdiepen en verbreden.

5.2.3. Inrichting van het onderwijs

Het Corlaer College biedt toekomstgericht onderwijs, gericht op de maatschappelijke ontwikkelingen en biedt steeds meer gepersonaliseerd leren aan.

Het onderwijs is door het team atheneum/havo schematisch weergegeven in onderstaande tekening, die we "het Corlaer Huis" noemen.

Dit "Corlaer Huis" toont de fundamenten van het te geven onderwijs.

Binnen het Corlaer College wordt in de onderbouw van het atheneum/havo en ook vanaf augustus 2015 in de onderbouw van de theoretische leerweg met vakoverstijgende thema's gewerkt. De thema's worden intern door schrijfgroepen geschreven. Op het Corlaer College wordt wetenschappelijke kennis rondom lesgeven gedeeld. Er wordt onderzoek gedaan ter verdieping van het onderwijs en de lopende processen worden geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Het onderwijs is zo ingericht dat, naast klassikaal onderwijs, modulair werken en werken op domeinen, schoolbreed een steeds grotere rol speelt en gaat spelen.

5.2.3a Vernieuwing VMBO

De invoerdatum voor de vernieuwing VMBO is landelijk vastgesteld op 1 augustus 2016. De eerste nieuwe examens VMBO zullen in 2018 worden afgenomen. Er is een ontwikkelgroep samengesteld bestaande uit collega's en leidinggevenden uit alle afdelingen van het VMBO om de komende veranderingen vorm en inhoud te geven. Deze groep komt regelmatig bijeen en volgt de informatie vanuit het Platform Vernieuwing VMBO en de ontwikkelingen vanuit den Haag op de voet.

De beginperiode heeft concreet in het teken gestaan van de voorbereiding op het nieuwe examenprogramma VMBO B/K. Daartoe is een visiedocument ontwikkeld binnen de ontwikkelgroep. De belangrijkste vragen betreffen het nieuwe examenprogramma en de kaders waarbinnen de school de vrijheid heeft om invulling te geven aan dit nieuwe examenprogramma.

Het nieuwe examenprogramma bestaat uit algemene vaardigheden, profieldelen, keuzedelen en LOB en is modulair vormgegeven. De leerling dient 8 modules te volgen, waarvan vier profieldelen en vier keuzedelen. Met de nieuwe profielen worden 130

afstudeerrichtingen gereduceerd tot tien afstudeerrichtingen binnen het VMBO. Het aantal te kiezen delen blijft echter enorm groot en de school zal moeten bepalen welke keuzedelen al dan niet worden aangeboden.

Het Corlaer College gaat vijf profielen aanbieden:

- PIE = produceren, installeren en energie
- BWI = bouwen, wonen en interieur
- E&O = economie en ondernemen
- Z&W = zorg en welzijn
- D&P = dienstverlening en producten

Er is voor gekozen om iedere leerling een keuzedeel buiten zijn eigen profiel te laten volgen. Keuzedelen worden in leerjaar 3 vastgesteld. Ook wordt van de leerlingen verwacht dat ze een meesterstuk afronden. Met het meesterstuk laten leerlingen zien wat ze geleerd hebben. Coaching is een essentieel onderdeel om het meesterstuk succesvol te laten zijn, de docenten krijgen dan ook een training in didactisch coachen.

Met het oog op de nieuwe examenprogramma's, gepersonaliseerd leren en de vraag uit de maatschappij naar techniek en technologie voor de AVO leerling zijn de voorbereidingen verder vormgegeven tot herinrichting van het vloeroppervlak van de techniekafdeling en van het technologie lokaal. Dit met het doel te komen tot een nieuwe inrichting waarbij het vak techniek onderbouw (incl. de extra lessen van de techniekklassen van de onderbouw) geïntegreerd is in het domein BWI en PIE. Daarbij is direct meer en op de nieuwe onderwijsvorm aangepaste ruimte vrijgespeeld voor de afdeling Zorg & Welzijn. De afdeling HAD/HAV, t.w. de toekomstige afdeling E&O, is opnieuw geïntegreerd en er is voor gezorgd dat de TL- afdeling vorm en inhoud kan geven aan themagericht onderwijs binnen een domeinstructuur met de veranderende rol van de mentor naar coach. De open inrichting heeft eveneens tot gevolg dat de collega's meer met elkaar moeten gaan samenwerken. De aandacht zal de komende tijd dan ook uitgaan naar de leerprocessen die deze nieuwe samenwerkingsvormen met zich meebrengen om zodoende de leerling optimaal voor te bereiden op zijn of haar plaats in de maatschappij. De contacten om het onderwijs zo in te richten dat dit tot goede resultaten leidt, zijn te vinden in hoofdstuk 5.3.

5.2.3b Technologie

In de huidige maatschappij zijn nieuwe technologieën en digitale informatie van grote invloed op het leven van iedereen. Het is van belang leerlingen op zoek te laten gaan naar de manier waarop je nieuwe technologieën en producten het beste kunt benutten. De school van de toekomst maakt optimaal gebruik van de groeiende mogelijkheden van technologie. Door technologie als middel in te zetten wordt gevarieerd onderwijs op maat geboden. Zo krijgen leerlingen meer grip op hun eigen loopbaan, wat hen meer motiveert om te blijven leren.

Het technologisch onderwijs op het Corlaer College is in vier gebieden op te splitsen:

- VMBO techniek en technologie
- TL technologie
- A/H technologie
- Samenhang techniek/technologie (duurzaamheid)

Het tussentijds bijstellen van de te behalen doelen is mogelijk, zolang de leerling centraal blijft staan en de samenhang schoolbreed gewaarborgd is.

Op 1 september 2015 is de fysieke verbouwing van de VMBO techniek afdeling vormgegeven. Het techniek onderwijs vindt plaats in de gebieden techniek onderbouw, PIE en BWI. Een stap naar modulair onderwijs is gezet evenals het samenwerken met D&P. Daarnaast vindt de eerste samenwerking structureel plaats met havo/atheneum-onderbouw aangaande het thema onderwijs en de hoogbegaafden klassen.

De modules van D&P zijn voor 2020 geschikt om als losse modules te volgen voor leerlingen uit andere afdelingen dan de techniek afdeling. Vanuit D&P wordt onderwijs (op onderdelen) aan leerlingen uit de school buiten het reguliere techniekonderwijs geleverd. Te denken valt aan het leveren van onderdelen van het thema onderwijs en onderdelen van

sectorwerkstukken. Inmiddels gebeurt dit in de onderbouw, waar leerlingen tijdens de keuzelessen van lego een robot bouwen. Dit gebeurt in het kader van First Lego League (=FFL), een wereldwijde competitie met robots van lego die verschillende problemen moeten oplossen. Corlaer College doet in november 2015 voor de eerste keer met 4 teams mee op de dag dat ook het Tech Lab op school wordt geopend.

Op 27 november 2015 is de fysieke verbouwing van de TL technologie afdeling namelijk vormgegeven. Het technologie onderwijs vindt vanaf die datum plaats in een nieuw lokaal. Nog een stap naar modulair onderwijs is dan gezet, evenals het samenwerken met PIE, BWI, E&O en Z&W . Daarnaast vindt de reeds eerder genoemde samenwerking structureel plaats met de havo/atheneum-onderbouw aangaande het thema onderwijs en de hoogbegaafden klassen.

Voor 2020 is het volledige techniek/technologie onderwijs modulair vormgegeven, waardoor per module onderwijs gevolgd kan worden. De verschillende modules kunnen op de volgende niveaus gevolgd worden: basis, kader, TL, havo, atheneum. Dit maakt het mogelijk om vanuit de gehele school techniek/technologie onderwijs te volgen en gebruik te maken van de faciliteiten van het Tech Lab in het VMBO gebouw.

Bovendien zijn er minimaal twee expedities (zie 5.3.2 voor Expeditie Corlaer) die schoolbreed plaatsvinden binnen het techniek/technologie onderwijs.

5.2.3c LOB

Voor leerlingen is de schooltijd een periode waarin niet alleen veel keuzes gemaakt moeten worden, ook een passende studie en/of beroepshouding moet worden aangeleerd. In het licht van een zich ontwikkelende beroepswens en (beroeps)identiteit moeten leerlingen kiezen voor een leerweg, een profiel of een sector met bijbehorende verplichte vakken en keuzevakken kiezen.

Om goede keuzes te kunnen maken, moeten leerlingen zichzelf leren kennen voordat ze sturing kunnen geven aan hun loopbaan. Daarbij is een complicerende factor voor leerlingen in het VMBO dat zij op zeer jonge leeftijd keuzes moeten maken. Dit stelt hoge eisen aan de inhoud en de kwaliteit van loopbaanoriëntatie en begeleiding. Het Corlaer College stelt de leerling centraal en zal veel aandacht besteden aan de individuele loopbaan van de leerling. Binnen het LOB programma zal structureel aandacht aan dit proces besteed worden. Jongeren moeten, vanwege de onvoorspelbaarheid van hun arbeidsloopbaan – veel leerlingen zullen waarschijnlijk in de toekomst als ZZP'er gaan werken - leren reflecteren op hun mogelijkheden en wensen en daarbij de kansen die zich voordoen leren herkennen. Dit gaat veel verder dan een eenmalige keuze voor een studie of beroep. Het gaat om de ontwikkeling van een arbeidsidentiteit, d.w.z. de zekerheid over zichzelf, de opleiding, de toekomst en het zelfvertrouwen dat de leerling eraan ontleent.

Dit vraagt dat iedereen binnen de organisatie zich committeert aan het feit dat de loopbaanontwikkeling van de leerling centraal moet staan.

Decanen begeleiden de mentoren/docenten en de leerlingen tijdens het oriëntatie proces op studie en beroep. Waar de leerling van het VMBO kiest voor een sector, gevolgd door MBO en werk, kiest een havo/atheneum leerling een profiel, meestal gevolgd door HBO of universiteit. Individuele gesprekken met de decaan zijn een hulpmiddel voor de leerlingen om tot een goede keuze te komen. Bij belangrijke stappen in het keuzeprocess voeren decanen naast gesprekken met de leerlingen ook veel gesprekken met de ouders.

Bijlage: Het LOB plan wordt later toegevoegd. Dit plan is nog volop in ontwikkeling door de vernieuwing VMBO, waarop het wordt aangepast.

5.2.4 Excellente school

De school heeft in 2013 en 2014 voor de havo het predicaat excellente school gekregen. Uit het juryrapport:

“Het Corlaer College is een pragmatisch en transparant georganiseerde school. Het is ook een ondernemende school die haar inzichten en ontwikkelingen proactief deelt. Er is sprake van een heldere verbinding tussen de visie op mens, onderwijs, methodiek, organiseren en samenwerken. De school is leerlinggericht en de voorbereiding op de samenleving van de 21^e eeuw staat centraal.”

De kwalificatie excellente school wil het Corlaer College ook behalen voor de andere afdelingen, zodat in 2020 de hele school het predicaat excellent heeft.

5.2.5 Examenresultaten

Dat de school bij zowel leerlingen als ouders goed bekend staat, kan voor een deel verklaard worden door de steeds gunstiger wordende examenresultaten die het Corlaer College de laatste jaren kent. De laatste jaren liggen de resultaten op het Corlaer College dan ook boven het landelijk gemiddelde. Ter illustratie een overzicht van het percentage geslaagde leerlingen voor de examens in 2015.

Percentage geslaagde leerlingen in 2015	Resultaten Corlaer College	gemiddelde landelijke resultaten
VMBO BB	96%	98%
VMBO BK	99%	95%
VMBO TL	97%	94%
HAVO	99%	88%
ATHENEUM	100%	92%

In het kader van het passend onderwijs zien we het als een uitdaging deze goede resultaten te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Daartoe vinden jaarlijks gesprekken plaats tussen leidinggevende en docent over de behaalde en te behalen resultaten. Doel van die gesprekken is samen vast te stellen wat is bereikt en waar en hoe verbetering mogelijk is.

5.2.6 Leermiddelenbeleid

In de notitie leermiddelenbeleid wordt het voorgenomen leermiddelenbeleid van het Corlaer College beschreven. De relatie met de onderwijskundige visie van de school wordt aangegeven evenals de relaties met het ICT-beleid, het financiële beleid en het personeelsbeleid.

De ontwikkeling van de technologie heeft op bijna alle gebieden verstrekkende gevolgen. We leven in een kennismaatschappij waarin het individu centraal staat en waarin, door de komst van massamedia, kennis breed toegankelijk is geworden voor iedereen. Het is van groot belang dat mensen weten waar informatie te vinden is en dat ze zich bewust zijn van de noodzaak om selectief met die informatie om te gaan.

Ook is ICT van belang voor de ondersteuning van technologie, één van de speerpunten van het Corlaer College. In 5.2.3b is reeds vermeld wat technologie gaat inhouden.

Op technologisch gebied, zeker waar het gaat om het beleid met betrekking tot ICT, is het Corlaer College uitermate aantrekkelijk voor potentiële scholieren. De leerlingen werken met chromebooks. Docenten zijn de afgelopen jaren geschoold op ICT-gebied. In de lokalen hangen smartboards die uiterst frequent gebruikt worden.

5.2.6a ICT

Toekomstgericht onderwijs maakt leerlingen digitaal vaardig en mediawijs. Hierbij gaat het om het verwerken en creëren van digitale informatie. Digitale vaardigheden horen thuis in de vaste kern van het onderwijs.

Daarnaast wordt ICT in de lessen als middel gebruikt door docenten en leerlingen. Het wordt steeds vaker en effectiever in het onderwijs ingezet, hoewel het onderzoek naar het rendement nog in de kinderschoenen staat. Docenten blijven zoeken naar handvatten om ICT goed en nuttig in te zetten. Aan ICT als middel in het onderwijs zitten zowel voordelen

als nadelen vast. Er zijn veel mogelijkheden die kunnen enthousiasmeren, hoewel deze ook verlamdend kunnen werken.

ICT is steeds beter te gebruiken om leerlingen individueel te bedienen. Niet op zichzelf staand maar ICT als geïntegreerde tool. Aangepaste pedagogiek en didactiek zijn daar onlosmakelijk met elkaar verbonden. Iedere leerling komt tot zijn recht. Op het Corlaer College wordt ICT dan ook een steeds belangrijker ondersteunend aspect van het te geven onderwijs.

5.2.6b Digitale didactiek en chromebooks

In aansluiting op de visie van het Corlaer College en op de vraag uit de maatschappij om iedere leerling zoveel mogelijk een maatwerktraject aan te bieden, wordt sinds schooljaar 2012-2013 met chromebooks gewerkt. In genoemd cursusjaar is een pilot gestart met de invoering van chromebooks voor alle brugklasleerlingen en de leerlingen van leerjaar 3 handel en administratie. In combinatie met het abonnementsmodel (zowel digitaal als met een boek werken) en het gebruik van Magister, dat dient als een “alles-in-een-platform”, biedt dit veel mogelijkheden om de toegevoegde waarde van ICT ook onderwijskundig te vergroten. Differentiatie en geïndividualiseerd onderwijs zijn hierdoor dichterbij gekomen. Omdat het werkterrein m.b.t. ICT volop in beweging is, is de huidige situatie geen eindstadium. Onderzoek heeft inzicht gegeven in effectieve manieren van differentiëren met de inzet van chromebooks. Doel is om eigentijds onderwijs en gepersonaliseerd leren op deze manier te ontwikkelen tot een optimaal niveau, dat leidt tot uitstekende resultaten.

5.2.7 Innovatie

Onderwijs is in beweging als onderdeel van de maatschappij. Er is sprake van technologische vooruitgang, secularisering, individualisering en tegelijkertijd is er behoefte aan zingeving en ergens bij horen. Mensen, zoeken elkaar graag op. Fysiek en virtueel vinden dagelijks vele ontmoetingen plaats.

Schoolbreed wordt er in alle afdelingen op kleine of grote schaal gewerkt aan onderwijsinnovatie. We doen dit zelfstandig of in samenwerking met partners. Het Corlaer Kenniscentrum speelt hierbij een belangrijke rol, o.a. door brainstormsessies en TEDx bijeenkomsten.

Het innovatieplan van 05-12-2013 toont welke resultaten het Corlaer College wil behalen. Een tijdpad voor het behalen van de gewenste doelen is erin opgenomen.

Speerpunt voor de komende jaren is om de leerling meer en meer op maat te kunnen bedienen. De ontwikkeling van de didactische en pedagogische processen en producten, ICT en chromebooks, passen goed in het meerjarenbeleid van de school. Onze schoolresultaten zijn dusdanig dat we altijd op zoek zijn naar nieuwe verbanden en netwerken om kennis te delen en te halen.

Bijlage: Innovatieplan Recht doen aan verschillen Corlaer College Nijkerk 05-12 -2013

5.2.8 Onderzoek en oriëntatie

Bij het verzorgen van eigentijds onderwijs is het van groot belang te onderzoeken wat de resultaten zijn van het geboden onderwijs en wat er aan verbeteringen, veranderingen en of aanvullingen nodig zijn, dit om kwaliteit te borgen. Het Corlaer College heeft inmiddels ruime ervaring opgebouwd in de samenwerking met externe onderzoekers en onderwijs. Binnen Durven Delen Doen, Expeditie Corlaer en SLOA (Taal en Rekenen), is samengewerkt met wetenschappelijke onderzoekers. Het Corlaer College benadert de onderzoekers met een centraal thema en in samenspraak wordt een onderzoeksvraag geformuleerd, wordt een onderzoeksopzet gemaakt en dit wordt gaandeweg uitgevoerd. Uit de rapportage en besprekingen trekken de betrokkenen hun conclusies en gaan ermee aan de slag. Binnen het Corlaer College bestaat op dit moment de mogelijkheid om zelf een kleine onderzoeksgroep op te richten. Deze groep leest (het liefst wetenschappelijke) onderzoeken,

kijkt wat voor gevolgen/veranderingen/goede ideeën in dat onderzoek zitten voor de lespraktijk en/of brengt onderzoek samen bij de start van nieuwe projecten of de evaluatie van al bestaande projecten.

Kort samengevat rust het doel van deze groep op drie pijlers:

- a. Delen van wetenschappelijke kennis rondom lesgeven
- b. Onderzoek doen als basis of verdieping van huidige projecten/groepen binnen school
- c. Evalueren van processen binnen school / het evaluatieproces binnen school versterken

Deze onderzoek & oriëntatiegroep spitst zich toe op vier onderwerpen:

1. vaardighedenonderwijs
2. digitale didactiek
3. nieuwbouw & domeinleren
4. toetsing & evaluatie

Binnen deze vier onderzoekslijnen wordt de huidige stand van zaken geïnventariseerd, alsmede de vraag naar verder onderzoek. Op basis daarvan wordt literatuur bij elkaar gebracht en worden processen geëvalueerd. Onderzoek matig denken en werken is daarbij op alle niveaus van belang.

Het is een methode om het onderwijs op het Corlaer College te ontwikkelen, waar nodig te verbeteren en te innoveren.

Bijlage: Onderzoek en oriëntatie

5.2.9 Kwaliteitsbeleid

Onder kwaliteit verstaan we op het Corlaer College: “De mate waarin een school in staat is om elke leerling optimaal te ondersteunen in het ontwikkelen van de talenten die de leerling heeft, zodat hij/zij goed toegerust naar het vervolgonderwijs gaat, dan wel werk vindt”.

Kwaliteitszorg is het geheel van activiteiten die ondernomen worden om de kwaliteit van het onderwijs te onderzoeken, te borgen of te verbeteren en openbaar te maken. Het is een belangrijk aandachtspunt voor de school.

Het kwaliteitsbeleid wordt zowel schoolbreed als per afdeling geformuleerd. De medewerkers van de verschillende afdelingen zijn hier actief bij betrokken. Door de inbreng en betrokkenheid van de medewerkers is er veel draagvlak om het gezamenlijk geformuleerde beleid uit te voeren. In de diverse afdelingsplannen zijn de doelstellingen SMART geformuleerd. Halverwege het jaar vindt een tussentijdse evaluatie plaats.

Daarnaast wordt in toenemende mate onderzoeksmatig en opbrengstgericht gewerkt.

Er worden verschillende onderzoeken uitgevoerd om na te gaan hoe de geleverde kwaliteit is ervaren, zoals ook te lezen is in 5.2.10. Naar aanleiding van de evaluaties wordt bijgesteld, waardoor het onderwijs verder verbeterd wordt. In de loop van de tijd is in het kwaliteitsbeleid steeds meer samenhang en structuur gekomen. Inmiddels is er sprake van een uitgekristalliseerd systeem.

5.2.10 Afdelingsplannen

De onderwijskundige uitgangspunten worden jaarlijks geactualiseerd en geconcretiseerd in de jaarplannen. Met het jaarplan geeft de afdelingsleider weer wat in het aankomende cursusjaar voor zijn/haar afdeling de prioriteiten zijn en via welke planning deze prioriteiten in de praktijk gerealiseerd worden. De jaarplannen worden in overleg met de betreffende teams opgesteld, voorgelegd aan het managementteam en daar uiteindelijk als beleidsstuk voor de aanvang van het betreffende cursusjaar vastgesteld.

De jaarplannen worden, zoals eerder gemeld, halverwege het cursusjaar waarop zij betrekking hebben geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

In de afdelingsplannen zijn de 5 ambities van het Corlaer College - leerling centraal, eigentijds onderwijs, verbinding met de omgeving, personeelsbeleid, huisvesting en beheer, communicatie en PR - goed te herkennen, waarbij de nadruk ligt op het centraal stellen van de leerling en het bieden eigentijds onderwijs. In deze plannen gaat het om het versterken

van het pedagogisch en didactisch klimaat, waarbij opbrengstgericht werken, gepersonaliseerd leren, in toenemende mate modulair werken op domeinen, ontwikkeling en vernieuwing steeds terugkeren als speerpunten van te voeren beleid. Technologie wordt daarnaast een steeds belangrijker aandachtspunt binnen de gehele school en zal uit gaan groeien tot het speerpunt zoals eerder omschreven in de visie.

Bijlagen: de jaarplannen van

At/Ha

TL

TN

HAD/HAV, Z&W

Onderbouw VMBO B/K

5.3 Brede vorming

De school van de toekomst biedt leerlingen essentiële kennis en vaardigheden die ze kunnen gebruiken om de wereld om hen heen te begrijpen en mede gestalte te geven. Het Corlaer College wil bijdragen aan een brede vorming van de jongeren, zodat zij de kans krijgen hun talenten te ontdekken, te ontwikkelen en te benutten. Naast het verplichte curriculum geeft het Corlaer College leerlingen de kans om zich breed, cultureel en maatschappelijk te vormen. Daartoe biedt zij de leerlingen de mogelijkheid om naast de reguliere lessen deel te nemen aan (internationaliserings-)projecten - bijvoorbeeld Expeditie Corlaer - , culturele voorstellingen, tentoonstellingen, workshops, etc. De school werkt daartoe samen met culturele en maatschappelijke verenigingen en instellingen. Tevens is het van belang een bijdrage te leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming, zodat jongeren worden voorbereid op de samenleving waarin zij hun plaats moeten vinden en waar zij op een kritische manier naar moeten kijken. Daarom krijgen de gedragsvaardigheden, zoals de reeds in 5.2.1. genoemde vaardigheden: samenwerken, presenteren, debatteren, integer handelen, zorgvuldig handelen en plichtsbetrachting, op het Corlaer College veel aandacht.. Daarnaast wordt aandacht besteed aan arbeidsgerichte aspecten en vaardigheden. De aandacht voor vaardigheden moet ervoor zorgen dat de jongeren later stevig in de maatschappij staan. We proberen jongeren kritisch te laten nadenken over de wereld die hen omringt. Een positief-kritische houding waarin respect voor de ander doorklinkt, moet ervoor zorgen dat de leerlingen van het Corlaer College in de toekomst een waardevolle bijdrage aan de maatschappij kunnen leveren.

5.3.1 Cultuur

De doelstelling van ons cultuurbeleid is: Leerlingen zodanig actief en passief in aanraking laten komen met uitingen van kunst en cultuur dat zij er (later) zelfstandig op een zinvolle manier mee om kunnen gaan. Leerlingen die onderwijs op het Corlaer College volgen, moeten meer dan op andere scholen met cultuur te maken krijgen.

Deze grotere aandacht voor cultuur wordt zichtbaar in:

- het onderwijsprogramma;
- het niet-lesprogramma;
- de inrichting van de school(omgeving);
- de communicatie.

Voorwaarde voor een goede inbedding van het cultuurbeleid in de dagelijkse onderwijspraktijk is niet alleen een organisatie die hierop is afgestemd, maar ook een verankering in de beleving van de medewerkers. Een aspect van omgaan met cultuur is ook het omgaan met andere culturen. Daaraan wordt op het Corlaer College beleidsmatig aandacht besteed via internationalisering.

5.3.2 Internationalisering

De wereld wordt steeds kleiner en je ontkomt er niet aan om in contact te komen met andere mensen, talen en culturen. Daarom ziet het Corlaer College het als een belangrijke taak om de leerlingen met verschillende culturen kennis te laten maken.

Internationalisering is dan ook een van de speerpunten van het onderwijskundig beleid van het Corlaer College. De specifiek op internationalisering betrekking hebbende doelstellingen van dit beleid houden verband met wat het Corlaer College de leerling als extra's wil aanbieden:

- kennismaking met de cultuur wereldwijd en heroriëntatie op de eigen cultuur;
- vaardigheid in de moderne vreemde talen;
- leren samenwerken met andere culturen;
- leren organiseren;
- aanpassen in een andere samenleving.

Atheneum/havo heeft een doorlopende leerlijn voor internationalisering.

In de onderbouw van het atheneumhavo onderwijs vinden digitale uitwisselingen plaats in de vorm van vakoverstijgende projecten. De havo kent in klas 4 reisweken naar Praag en Berlijn, naast uitwisseling met Spanje. Hier wordt naar uitbreiding van de uitwisselingsmogelijkheid gezocht. In klas 4 van het atheneum gaan de leerlingen naar Normandië, ter verdieping van het geschiedenisonderwijs. In klas 5 van het atheneum vindt uitwisseling plaats met een school in Spanje.

Het Corlaer College beschikt dan ook over een netwerk van partnerscholen.

Door het vergroten van hun vaardigheden in moderne vreemde talen en door samen te werken met mensen uit andere landen en culturen, worden leerlingen op atheneum/havo voorbereid op een mogelijk internationale studie- en werkomgeving.

Het VMBO kent reisweken. Dan gaan derdejaars leerlingen onder begeleiding van personeel van school een week naar het buitenland, zoals Duitsland, Frankrijk, Tsjechië, Engeland. Er is voor deze weken een programma opgesteld met, naast ontspanning, educatieve doelen.

5.3.2a Expeditie Corlaer

Expeditie Corlaer verdient speciale aandacht in het kader van zowel internationalisering als toekomstgericht onderwijs. Het Corlaer College is enkele jaren geleden gestart met werken aan projectonderwijs met leerlingen teams, Expeditie Corlaer. Gekoppeld aan een brede ontwikkeling van de leerling op het gebied van burgerschap, talentontwikkeling en het nemen van verantwoordelijkheid zijn projectteams van leerlingen gevormd. Met dit project wordt beoogd dat de leerlingen zelf groeien en de nieuw ontdekte talenten en vaardigheden ten dienste stellen aan anderen, alsmede een ondernemende houding aanleren, door onder andere het tonen van initiatief en het afmaken waar ze aan begonnen zijn. De leerlingen in een team komen uit de volledige breedte van de school, van VMBO basis t/m atheneum leerjaar 3 en worden per team begeleid door 2 teamcoaches. Ieder team schrijft binnen een vastgesteld format een plan en ieder jaar gaan nieuwe teams van start. De teams buigen zich over maatschappelijke problemen die ergens ter wereld spelen, altijd met als doel om in de betreffende gemeenschap een blijvend element van waarde te realiseren. Dat kan in Nederland, maar het gebeurt veel vaker in het buitenland. Na de reis gaan de leerlingen hun ervaringen delen met leeftijdsgenoten in de vorm van lesmateriaal. Leerlingen groeien in hun vaardigheden en in het maatschappelijk betrokken zijn.

Bijlage: Beleid internationaliseren ath./havo 2013-2016

5.3.3 Sport

Naast de gebruikelijke aandacht die sport in het kader van het vak lo. krijgt, heeft het Corlaer College geconstateerd dat er een groep leerlingen is die meer aan sport wil doen dan in het standaardrooster wordt aangeboden. Vooral bij een groep vmbo-leerlingen blijkt die behoefte te bestaan. Dit was de reden om z.g. sport-profielklassen op te zetten. Voor

leerlingen die in de sport-profielklas geplaatst worden, geldt dat zij zes uur in de week sport krijgen. In het aangeboden curriculum komen specifiek voor deze leerlingen relevante elementen aan de orde. Uitgebreide informatie is te vinden in de beleidsnotitie met betrekking tot de sport-profielklassen.

Voor alle leerlingen van het Corlaer College die behoefte hebben aan meer sport dan wat mogelijk is tijdens de gebruikelijke lo-uren, bestaat de mogelijkheid deel te nemen aan de vrijdagmiddagactiviteiten die voor een groot deel ook in het teken van sport staan.

5.3.4 Maatschappelijke stage

Voordat de maatschappelijke stage als verplicht onderdeel bij scholen voor voortgezet onderwijs werd ingevoerd is op het Corlaer College het belang van deze activiteit al onderkend. Vanaf 2007 is de invoering hiervan voorbereid. In het cursus jaar 2008-2009 is de maatschappelijke stage als verplicht onderdeel voor alle leerlingen daadwerkelijk ingevoerd.

Het doel van de maatschappelijke stage is dat alle jongeren tijdens hun schooltijd kennis maken met de samenleving en hieraan een onbetaalde bijdrage leveren. We noemen dit ook vrijwilligerswerk. De stage moet zinvol zijn. Voor de leerling, die merkt dat zijn inzet ertoe doet en voor de samenleving die merkt dat er leuke dingen gebeuren. Bijv.: er komt een feest in de wijk, het netwerkcafé in het zorgcentrum wordt bemenst, een historisch monument wordt opgeknapt, de bibliotheek krijgt extra handjes, enz.

Landelijk is de maatschappelijke stage inmiddels weer afgeschaft. Het Corlaer College handhaaft deze stage echter. De stage past nl. helemaal in de visie en missie van het Corlaer College. De stage is van algemeen maatschappelijk belang, zorgt voor verbinding met de omgevingen en draagt bij aan de brede vorming van de leerling.

5.4 Verbinding met de omgeving

5.4.1 Aansluiting basisonderwijs en vervolgonderwijs: MBO, HBO, universiteit

Het Corlaer College ziet zichzelf als een schakel tussen het basisonderwijs en de verschillende vervolgopleidingen. Dat betekent:

- dat er vanwege de determinatie een goed zicht moet zijn op de in-, door- en uitstroom, wat leidt tot beleid dat tot doel heeft het onderwijsproces te optimaliseren;
- dat de begeleiding van leerlingen zich richt op het maken van goede keuzes voor het vervolg van de schoolloopbaan;
- dat er werkbare verbanden worden aangegaan met andere (onderwijs)instellingen en het bedrijfsleven waardoor de school een naar buiten gericht gezicht krijgt en de leerling zo goed mogelijk wordt voorbereid op zijn vervolgstudie.

In het BOVO-overleg (basis en voortgezet onderwijs) dat jaarlijks plaatsvindt, wordt aandacht besteed aan de aansluiting in zowel onderwijskundige als pedagogisch-didactische zin.

Actuele ontwikkelingen worden besproken en ervaringen uitgewisseld. Er zijn bijeenkomsten met betrekking tot LEA (lokaal educatieve agenda), waarin de samenwerking tussen basis en voortgezet onderwijs wordt bevorderd. Tevens wordt samengewerkt in het kader van het SLOA-project rond rekenen en taal te verbetering van de aansluiting PO op het VO.

Het primair onderwijs krijgt in 2020 te maken met het "techniekpact" en het Corlaer College wil bij de voorbereidingen de helpende hand bieden. Met name de afdeling techniek van het VMBO zet zich hiervoor in.

Om de instroom vanuit het basisonderwijs naar de afdeling techniek te bevorderen wordt gewerkt met leskisten. Een onderwijsassistent gaat met enkele leerlingen en kisten met materialen om iets te maken naar groep 7 of 8 van de verschillende basisscholen. De leerlingen doen dan ervaring op in het maken van een technisch werkstukje. De afdeling

Z&W is bezig met het ontwikkelen van leskisten voor de basisscholen, zodat ook de doorstroom naar de zorg de nodige aandacht krijgt in het PO.

De afdeling atheneum/havo werkt samen met universiteiten en Hogescholen in het kader van ondersteuning bij profielwerkstukken en bijvoorbeeld het volgen van modules op universiteiten en hogescholen door leerlingen uit de bovenbouw.

Met als doel de aansluiting op het hoger onderwijs te verbeteren en de leerlingen een voorsprong te bieden op het moment dat ze naar de universiteit gaan, alsmede het onderwijs op het VWO naar een hoger wetenschappelijk plan te tillen, kennis te delen en krachten te bundelen, is het Corlaer College aangesloten bij de "WON-akademie". (WON = Wetenschaps Oriëntatie Nederland) Het ontwikkelen van een onderzoekende houding staat centraal in het te geven onderwijs. De leerling leert onderzoek te doen, een juiste hypothese stellen, leert waar een goede onderzoeksvraag aan moet voldoen, weet waarop gelet moet worden als je wetenschappelijk onderzoek gaat doen en ontwikkelt meerdere vaardigheden, als projectmatig (samen)werken en presenteren.

Bij WON gaat het om het verwerven van kennis en vaardigheden op het gebied van:

- wetenschap in de volle breedte (alfa, bèta en gamma)
- een aantal belangrijke wetenschappelijke methoden en technieken
- de stappen die in de onderzoekspraktijk gezet moeten worden.

Het Corlaer College wil via deze weg bij de leerlingen de ontwikkeling van een wetenschappelijk attitude bevorderen.

5.4.2 Contacten met andere scholen voor VO en samenwerkingsverband

De school maakt zowel van het samenwerkingsverband Noordwest Veluwe deel uit als van het samenwerkingsverband Eemland. Verder maakt de school deel uit van het platform voor eigentijdse scholen (PLEION) en het scholennetwerk rond de FOV, zie 5.4.3.

De school heeft enige ervaring opgedaan in het aangaan van een structureel samenwerkingsverband met een pedagogisch centrum. Inmiddels is de school ervan overtuigd dat het de voorkeur verdient om voor specifieke aangelegenheden specifieke ondersteuning in te roepen. Hierbij is de koppeling met één pedagogisch centrum losgelaten en wordt gekeken waar voor de school de beste ondersteuning te vinden is.

Met betrekking tot de rebound- en time-out-klassen bestaat samenwerking met andere scholen uit het samenwerkingsverband Noordwest Veluwe.

5.4.3 Contacten met bedrijfsleven

Jongeren die kiezen voor de beroepsgerichte leerwegen, hebben het nodig om in de praktijk te leren. Het Corlaer College zoekt daarvoor aansluiting bij bedrijven en instellingen.

Samen met het bedrijfsleven is het OOM-project opgezet, met als doel te komen tot aantrekkelijk en uitdagend techniek onderwijs, zodat meer leerlingen in de toekomst kiezen voor de metaalbranche. (OOM = opleidings- en ontwikkelingsfonds voor de metaalbewerking.) Het is tevens de bedoeling te komen tot praktijkgerichte opdrachten en projecten in samenwerking met het bedrijfsleven. Vanuit OOM wordt gewerkt aan gecombineerde opdrachten: beginnen met ontwerpen in de school en het ontwerp uitvoeren bij een bedrijf. Een ontwikkeling in het kader van OOM is het maken van een meesterstuk. Leerlingen laten zien wat ze geleerd hebben in een proeve van bekwaamheid.

Om te komen tot een aantrekkelijke interessante en uitdagende leeromgeving voor de leerlingen van de techniekafdelingen is het Corlaer College aangesloten bij het Partnerschap Tech. Het Partnerschap Tech is opgezet samen met het regionale bedrijfsleven, gemeenten, instellingen en het praktijkonderwijs, het voortgezet onderwijs en het MBO. Centraal thema is techniek & technologie. Andere thema's waar het voor staat zijn: werken aan doorlopende leerlijnen en samen actief en ondernemend. Het partnerschap heeft tot doel meer jongeren enthousiast te maken voor techniek & technologie. Uitgangspunt is: hoe meer volume, hoe meer we kunnen bereiken.

Daarnaast zijn er intensieve contacten met de Bedrijvenkring Hoevelaken-Nijkerk (BHN). Het belangrijkste doel van dit contact is het verkrijgen van voldoende stageplaatsen. Voor ondersteuning wordt bij incidentele projecten contact onderhouden met de Rotary Nijkerk. Ook ouders nemen deel aan de bedrijvenkring.

Regionaal participeert het Corlaer College in de FOV = Food Valley, een samenwerkingsverband van bedrijvenkringen uit 8 gemeenten, t.w. Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen. Op de strategische agenda van de FOV 2015-2019 staat DOEN: ondernemers, onderwijs en overheden werken samen om van Food Valley een economische top regio te maken.

5.5 Professionele school als lerende organisatie

Het vakoverstijgend werken en de zelfverantwoordelijkheid van de leerling in het onderwijs heeft veel consequenties voor het werk van de docenten. Dit vraagt een verandering en aanvulling van de kennis, invulling en het gedrag van leraren. Waar de nieuwsgierigheid en de leergierigheid van de leerlingen het vertrekpunt van het onderwijs dient te zijn, is het nodig dat leergierige leraren het onderwijs verzorgen. Het gaat niet alleen om accenten in toetsing en toezicht, maar ook om tijd en facilitering voor de professionalisering van leraren. Leraren moeten een stevige rol spelen om binnen duidelijke kaders het onderwijs te kunnen uitwerken. Zij moeten in samenwerking met de schoolleiding de regie over de onderwijshoud voeren en er met hun team vorm aan geven.

Als onderdeel van de Meerwegen Scholengroep moet het Corlaer College voor het personeelsbeleid opereren binnen de kaders die voor heel Meerwegen zijn opgesteld. Binnen deze kaders en in aansluiting op bovenstaande visie heeft het Corlaer College aanvullend personeelsbeleid ontwikkeld. Uitgangspunt hierbij is dat medewerkers worden ingezet op grond van kwaliteit en affiniteit en indien nodig collectief of individueel geschoold worden om schooldoelstellingen te laten aansluiten bij/op individuele doelstellingen c.q. talenten. Het aanvullende beleid komt tot uiting in: het benoemingsbeleid, scholingsbeleid en het specifieke taakbeleid.

5.5.1 Het benoemingsbeleid

Bij benoeming van nieuwe docenten wordt naast de algemeen geldende en de voor Meerwegen opgestelde criteria ook nagegaan in hoeverre kandidaten een bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van het onderwijsconcept waar het Corlaer College (binnen de verschillende afdelingen) nadrukkelijk voor gekozen heeft. Van nieuwe docenten wordt niet alleen verwacht dat zij binnen dit concept werken, maar ook dat zij bereid zijn mee te werken aan het verder vorm en inhoud geven van dit concept. Na benoeming is er voor nieuwe docenten een verplicht specifiek begeleidingstraject.

Het Corlaer College is een opleidingsschool en heeft een contract met Hogeschool Windesheim en de Hogeschool van Utrecht. Docenten in opleiding vinden stageplaatsen op het Corlaer College en soms wordt de stage gecombineerd met een aanstelling voor een aantal uren les. Met enige regelmaat kunnen studenten worden benoemd als bevoegd docent.

5.5.2 Het scholingsbeleid

De scholing van medewerkers is op het Corlaer College nadrukkelijk gerelateerd aan het voorgestane onderwijsconcept. Algemene niet-specifieke scholing is ondergeschikt aan de scholing waar vanuit de onderwijspraktijk van de school behoefte aan is. Individuele scholingsverzoeken van medewerkers worden vrijwel altijd gehonoreerd en afhankelijk van de mate waarin deze voor school relevant zijn ook gefaciliteerd. Voor een school in opbouw als het Corlaer College is het scholingsbeleid essentieel. Het biedt de mogelijkheid medewerkers aan de school te binden. Onbevoegden en niet volledig bevoegden krijgen de

mogelijkheid om hun bevoegdheid op korte termijn te behalen. Daarnaast biedt scholing doorstroommogelijkheden waardoor de continuïteit van de school op alle niveaus, ook in de toekomst, gewaarborgd is.

Het Corlaer college investeert ook in nieuw veelbelovend docent talent door mee te doen aan “Eerst de klas”, een trainee programma voor jonge academici. Het betreft een intensief tweearig traject in de opleiding tot topdocent. De academicus werkt 3 à 4 dagen op school en behaalt tegelijkertijd zijn of haar eerstegraads bevoegdheid, terwijl hij/zij ook één dag per week een leiderschapsprogramma volgt.

Een ander belangrijk onderdeel van het scholingsbeleid en het nieuwe onderwijs concept is didactisch coachen. De rol van de docent t.o.v. de leerling verandert en wordt meer coachend. Hiervoor is een traject ingezet waarbij het concept van didactisch coachen wordt geoefend met behulp van videobeelden en intervisie. De methode didactisch coachen is gebaseerd op de laatste inzichten over leren en feedback geven. Deze methode is in de praktijk ontwikkeld en uitgewerkt. Dit traject is in 2013-2014 gestart in één afdeling en zal uiteindelijk onderdeel worden van het beleid van alle afdelingen. De ervaring met deze methode heeft geleerd dat het docenten een instrument in handen geeft om leerlingen systematisch te coachen en feedback te geven. Dit zowel op proces als op inhoud.

De omslag naar de professional die zich niet alleen ontwikkelt door naar scholing te gaan, maar ook door de ander te scholen, is in gang gezet. Een vertegenwoordiging van docenten en afdelingsleiders zit met een conrector in het CKC (=Corlaer Kennis Centrum). Zij zoeken en bieden verschillende mogelijkheden voor scholing, zowel intern als extern.

Voorbeelden zijn o.a.:

- Colleges van Corlaer University: korte bijeenkomsten van 2 uur verzorgd door universitaire hoofddocenten en topspecialisten, waarin diverse onderwerpen behandeld worden, zoals: metacognitie, veranderkunde, technologie, enz.
- TEDxCorlaerCollegeED: inspirerende sprekers vanuit het onderwijsveld en daarbuiten nemen de deelnemers mee in de ontwikkelen in de maatschappij en het onderwijsveld in het bijzonder.
- Chromebooks in het onderwijs: delen van expertise in het invoeren en gebruik van chromebooks.

Vanuit het CKC worden handvatten aangereikt waarmee op ieder niveau in de schoolorganisatie proactief gehandeld kan worden.

Vraaggestuurde scholing of training wordt aangeboden in de vorm van workshops. Deze worden in het tweede deel van de middag gegeven en personeel kan ervoor intekenen. De scholing of training kan, afhankelijk van het onderwerp, door zowel externe als interne medewerkers worden verzorgd.

Het Corlaer College is een lerende organisatie waarin de bij de werknemers aanwezige kennis onderling zowel intern als extern wordt gedeeld en uitbreiding van de aanwezige kennis extern wordt verworven.

5.5.3 Specifiek taakbeleid

Onder specifiek taakbeleid verstaan we dat we bij de inzet van medewerkers nadrukkelijk rekening houden met kennis, ervaring en mogelijkheden. Levensfase, specifieke omstandigheden, functiedifferentiatie het zijn allemaal factoren waar we rekening mee houden. Gezien het brede aanbod van de school en de vele verschillende functies proberen we, voor zover dat mogelijk is, medewerkers zoveel mogelijk in hun “kracht” in te zetten. Daarnaast biedt het taakbeleid, dat voor een groot deel door de afdeling zelf kan worden ingezet en toebedeeld, tijd en de mogelijkheid om medewerkers op kwaliteit en affiniteit in te zetten.

6 Overige beleidsdomeinen

6.1 Financiën

Als onderdeel van de Meerwegen Scholengroep moet het Corlaer College voor het financiële beleid opereren binnen de kaders die voor heel Meerwegen zijn opgesteld.

Kernpunten van het beleid van de Meerwegen Scholengroep zijn:

- een evenredige verdeling van de financiële middelen over de diverse scholen;
- een evenredig aandeel van alle scholen in de bekostiging van de centrale administratie;
- het in stand houden van verantwoorde reserves;
- op een specifieke school betrekking hebbende subsidies worden aan die specifieke school toegekend;
- voor de Meerwegen Scholengroep wordt gewerkt met een beleidsrijke meerjarenbegroting die een periode van vier jaar omvat.

Voor een overzicht van de binnen de Meerwegen Scholengroep gehanteerde financiële kaders wordt verwezen naar de hieromtrent opgestelde notitie (Meerwegen notitie financiële kaders).

6.1a Corlaer-specifiek financieel beleid

De schooldirecties zijn inhoudelijk verantwoordelijk voor hun (financiële) administratie en het financiële resultaat. Dit betekent dat zij invloed kunnen uitoefenen op datgene waar zij verantwoordelijk voor zijn. Doordat bij het opstellen van een begroting altijd moet worden uitgegaan van verwachtingen in de toekomst zullen onzekerheden bestaan.

De schoolleiding van het Corlaer College doet er alles aan om binnen de financiële kaders van de Meerwegen Scholengroep te blijven al is dat voor een nog niet volgroeide school, met het breedste onderwijsaanbod binnen de Meerwegen Scholengroep, geen eenvoudige opgave. Twee aspecten spelen hierbij, naast de afdracht aan de Meerwegen Scholengroep, een rol, te weten de omvang van de atheneum/havo-afdeling (met name de bovenbouw) en het werken op domeinen in de bovenbouw van het vmbo. Door het geringe aantal leerlingen, dat in deze afdelingen per cursusjaar ook sterk kan wisselen, staat de formatie en daarmee de structuur onder druk.

Wil het Corlaer College een innovatieve school blijven dan zal de school niet alleen structureel op zoek moeten naar extra inkomsten, maar ook een vermindering van de huidige – naar de mening van het Corlaer College - te hoge afdracht (bijna 12%) aan de Meerwegen Scholengroep nodig hebben. Een goed allocatiebeleid is essentieel voor de kwaliteit van het onderwijs.

6.2 Communicatie en PR

Ook bij, in principe, niet-commerciële instituten als scholen begint het besef door te dringen dat aandacht voor communicatie en public relations essentieel is voor het voortbestaan van de organisatie. Het communicatiebeleid is gericht op het zodanig hanteren van informatie dat betrokkenheid bij de school vergroot wordt. Bij communicatie stelt de school zich actief op, niet alleen om signalen af te geven, maar ook om deze te ontvangen. De school is zich er nadrukkelijk van bewust dat een goede communicatie essentieel is voor haar functioneren. Met het PR-beleid beoogt de school een goede naamsbekendheid te verkrijgen. Gestreefd wordt om een beeld neer te zetten dat overeenkomt met de werkelijkheid. De PR richt zich op de omgeving van de school, met name basisscholen, toekomstige leerlingen en hun ouders. Elk jaar sturen we de basisscholen, ter informatie, een overzicht van onze met hen geplande contacten. Sommige activiteiten hebben duidelijk te maken met PR en werving,

andere activiteiten zijn gericht op een optimale begeleiding van onze huidige brugklassers of van onze toekomstige leerlingen.

Via contacten met de lokale pers wordt geprobeerd een ruimer gebied te bereiken.

Om bewust en actief om te gaan met communicatie en PR, zijn de verschillende aspecten van deze terreinen in beeld gebracht en wordt nagegaan in hoeverre de bestaande middelen aan de doelstelling van de school voldoen.

6.3 Huisvesting en beheer

De leerlingenpopulatie van het Corlaer College maakt op dit moment een forse groei door.

De omstandigheden die hieraan ten grondslag liggen zijn:

- het onderwijsconcept,
- de naamsbekendheid en uiterst positieve examenresultaten,
- de stadsuitbreidingen van zowel Nijkerk als Amersfoort.

Het Corlaer College beschikt over twee goed geoutilleerde gebouwen: een vmbo-gebouw en een atheneum/havo-gebouw. Het laatste gebouw is ontworpen met als bedoeling het voorgestane onderwijs te realiseren. Het gebouw voldoet aan de daaraan gestelde eisen.

Het vmbo-gebouw wordt inmiddels voor het beoogde onderwijs geschikt gemaakt.

Hoewel beide gebouwen te kwalificeren zijn als hoogwaardig, bestaan er toch problemen.

Met name het atheneum/havo-gebouw heeft een te geringe capaciteit om alle leerlingen op te kunnen vangen.

Het huidige atheneum/havo-gebouw heeft de capaciteit om ruim

zeshonderd leerlingen onder te brengen. Er moet dan ook uitgeweken worden naar andere

ruimtes, wat de realisering van het voorgestane onderwijsconcept onder druk zet. Het

atheneum/havo gebouw kan niet langer voorzien in de behoefte aan ruimte die er is en het

VMBO gebouw is niet ingericht op het te geven onderwijs aan atheneum/havo, waardoor het onderwijsconcept onder druk staat. Om tegemoet te komen aan de ontstane behoefte zal het

gebouw fors uitgebreid worden. Op 5 oktober 2015 is gestart met de verbouwing en

uitbreiding van dit gebouw. De planning is dat het atheneum/havo-gebouw met ingang van

curcusjaar 2016-2017 weer aan de eisen om het voorgestane onderwijs te realiseren

voldoet. Het opvangen van de groei zonder aan kwaliteit in te boeten, is in beide afdelingen

atheneum/havo een uitdaging voor de komende jaren..

Het VMBO gebouw kent een andere problematiek. Ondanks de goede resultaten loopt het

leerlingen aantal op de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg terug. In combinatie met de

nieuwe examenprogramma's VMBO en het beoogde onderwijs is nagedacht over de

herinrichting van het VMBO gebouw, waarbij het onderwijsconcept goed tot zijn recht komt.

(zie ook 5.2.3a) Inmiddels is de verbouw van het VMBO voor de zomer van 2015 ingezet en

is de opening gepland op 27 november 2015.

7 Risico inventarisatie

De belangrijkste risico's zijn te verdelen in een aantal aspecten:

- Politiek en financieel

Het landelijk klimaat bepaalt systemen en veranderingen. Lumpsum gelden en de groei van de school maken dat het een uitdaging is om financieel binnen de gestelde kaders te blijven. Voor goed onderwijs is het verstrekken van goede leermiddelen, niet te grote klassen, adequate huisvesting en voldoende gefaciliteerd personeel van groot belang. Het Corlaer College wil door actief op zoek te gaan naar sponsors en subsidiestromen, voorkomen dat onderwijsinnovatie niet meer mogelijk is door gebrek aan financiële middelen.

Om over voldoende geldmiddelen te kunnen beschikken is het bovendien nodig de discussie te voeren over de – in de ogen van het Corlaer College – te hoge afdracht (11,35%) aan de Meerwegen Scholengroep. De verdelingssystematiek zou dichterbij de wettelijke bekostiging op basis van BRIN-nummer en ILT code moeten liggen. Een extern onderzoek moet hier duidelijkheid in verschaffen.

- De leerlingenpopulatie

Aanmeldingen vanuit de basisscholen en tussentijdse meldingen kunnen afwijken van de prognoses. De laatste periode is het aantal leerlingen dat wordt aangemeld op het Corlaer College groter dan de aantallen die getoond zijn in de prognoses. Zodoende vindt binnen de schoolleiding de discussie plaats over de groeimogelijkheden. Kunnen en mogen we in de toekomst blijven doorgroeien en zijn we dan in staat het beoogde onderwijs en ondersteuningsniveau te waarborgen? Gezien het feit dat leerlingenaantallen in het basisonderwijs teruglopen en de prognoses geen extreme groei tonen, is besloten de vinger aan de pols te houden en per jaar te bepalen of verdere groei t.o.v. de prognose mogelijk is of begrensd moet worden.

In de bovenbouw VMBO zal het probleem blijven bestaan dat daar per afdeling, de aantallen leerlingen fluctueren. Dit is een niet te beïnvloeden en reeds langer bekend en onderkend risico.

- Personeel

Voldoende bevoegd en bekwame medewerkers aantrekken en behouden die een bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van het toekomstgericht en uitdagend onderwijs op het Corlaer College, zal ook de komende jaren een uitdaging vormen. Door het zijn van een opleidingsschool en het gevoerde scholingsbeleid, zoals vermeld in hoofdstuk 5.5 probeert het Corlaer College dit risico zo klein mogelijk te houden, cq. op te lossen.

Daarnaast grijpt het Corlaer College ook de kansen die geboden worden met projecten als Eerst de klas en het Onderwijstraineeship om academisch gevormde, jonge docenten in dienst te kunnen nemen. Het Corlaer College heeft tot nu toe dan ook geen probleem met het vervullen van vacatures en van tussentijdse uitstroom is gelukkig niet veel sprake.

Ziekte en vervanging van personeel vormen hier een extra risico, wat door goed personeelsbeleid en het hebben van een flexibele 'schil' van docenten in de onderbouw met een pabo-diploma zo klein mogelijk gehouden wordt.

8 Bijlagen

Ondersteuningsteam Corlaer College 2015

Anti-pest protocol

School ondersteuningsprofiel (=SOP)

PBS beleidsdocument

Het LOB plan is nog in ontwikkeling en wordt later toegevoegd.

Innovatieplan recht doen aan verschillen Corlaer College Nijkerk 05-12-2013

Onderzoek & oriëntatie

Afdelingsjaarplannen:

- AT/ha
- TL
- TN
- HAD/HAV, Z&W
- Onderbouw VMBO B/K

Beleid internationaliseren atheneum/havo 2013-2016